

บทที่ 11

การแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่น

เค้าโครงเรื่อง

1. ความหมายของการแนะนำการอ่าน
2. การเตรียมตัวสำหรับการแนะนำการอ่านแก่วัยรุ่น
3. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำการอ่านแก่วัยรุ่น
4. กิจกรรมการแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่น

สาระสำคัญ

1. การแนะนำการอ่าน หมายถึง การแนะแนวและการส่งเสริมการอ่านหรือการคัดเลือกหนังสือให้ตรงกับความต้องการของผู้อ่าน เป็นวิธีเสริมสร้างให้ผู้อ่านมีอุปนิสัยรักการอ่าน
2. ผู้ที่ให้คำแนะนำและส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น การอ่านของวัยรุ่น หนังสือและนักเขียนหนังสือสำหรับวัยรุ่น และการสนทนากับวัยรุ่นอย่างสม่ำเสมอ
3. ผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการแนะนำการอ่านแก่วัยรุ่น ได้แก่ ครู บรรณารักษ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลเหล่านี้ต่างมีบทบาทเพื่อการแนะนำการอ่านแก่วัยรุ่น
4. กิจกรรมการแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่น ได้แก่ การเล่าเรื่องหนังสือ การวิจารณ์หนังสือ การจัดทำรายชื่อหนังสือ การจัดนิทรรศการหนังสือ การจัดงานแสดงหนังสือ และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของการแนะนำการอ่านได้
2. บอกสิ่งสำคัญที่ผู้ให้คำแนะนำการอ่านแก่วัยรุ่นจะต้องมีได้
3. อธิบายบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำการอ่านแก่วัยรุ่นได้
4. ยกตัวอย่างกิจกรรมและวิธีการปฏิบัติในการแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่นได้

การแนะนำและการส่งเสริมการอ่านเป็นงานหลักที่สำคัญงานหนึ่งของการดำเนินงานของห้องสมุด นอกเหนือจากการจัดหาวัสดุสารนิเทศของห้องสมุดและการจัดให้มีบุคลากรเพื่อให้การบริการแก่ผู้ใช้ การแนะนำการอ่านและกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมการใช้หนังสือ และกระตุ้นให้ผู้อ่านมีความสนใจในการอ่านเพิ่มขึ้น โดยคำนึงความต้องการและรสนิยมในการอ่านของผู้อ่านวัยรุ่นแต่ละวัย ซึ่งการแนะนำการอ่านที่ดีและมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น เทคนิคการดำเนินการ การวางแผนงาน กิจกรรมและวิธีการแนะนำ และการส่งเสริมการอ่าน

1. ความหมายของการแนะนำการอ่าน

คำจำกัดความของ “การแนะนำการอ่าน” สามารถอธิบายความได้หลายความหมาย กล่าวคือ อาจหมายถึงการคัดเลือกหนังสือให้ตรงกับความต้องการของผู้อ่าน หรือการส่งเสริมและแนะนำวิธีการอ่าน เสริมสร้างความรู้ ความคิด สติปัญญา และความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เพื่อบำบัดความทุกข์หรือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อ่านได้ทุกเวลา⁽¹⁾ การแนะนำการอ่านไม่ใช่การกำหนดหรือบังคับให้ผู้อ่านต้องคล้อยตามและปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ให้คำแนะนำ แต่เป็นวิธีการอันเฉลียวฉลาดเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านมีอุปนิสัยรักการอ่านและสร้างวิจรรณญาณในการอ่านให้ผู้อ่านสามารถใช้หนังสือให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิตของตนไปจนตลอดชีวิต เพื่อความรอบรู้เพื่อการปรับปรุงอาชีพ เพื่อความบันเทิงอารมณ์ และเพื่อความจรรโลงใจ

การแนะนำและการส่งเสริมการอ่านช่วยให้วัยรุ่นสามารถใช้หนังสือได้อย่างเหมาะสมในโอกาสต่างๆ ในอันที่จะแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน ความจรรโลงใจ และอาจใช้หนังสือเป็นเพื่อนช่วยแก้ปัญหาให้แก่ตนได้ทุกเวลา ตลอดจนช่วยในการเรียนวิชาต่างๆ ให้มีความรู้แตกฉาน ลึกซึ้ง กว้างขวางออกไป ดังนั้น หนังสือที่ควรแนะนำให้วัยรุ่นอ่านจะต้องเป็นหนังสือที่มีคุณค่าในการประสานรอยต่อของความคิดระหว่างวัยรุ่นไปสู่ผู้ใหญ่ได้อย่างสนิทแนบแน่นและแนบเนียน

การให้การแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่นนั้นจึงไม่ใช่เป็นหน้าที่เฉพาะของบรรณารักษ์เท่านั้น หากแต่เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการส่งเสริมการพัฒนาความเจริญเติบโตของวัยรุ่นร่วมกัน นั่นคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบรรณารักษ์ ผู้ใหญ่ทุกคนปรารถนาให้วัยรุ่นได้รู้จักกับความจริงและสิ่งที่ดีงาม นอกจากนี้ ผู้ที่มีบทบาทในการสร้างเสริมวิถีทางให้วัยรุ่นได้รู้จักกับสิ่งเหล่านี้ ได้แก่ นักศิลปะ นักเขียน นักแสดง นักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการ นักการเมือง นักธุรกิจ เป็นต้น

(1) Amelia H. Munson, **Book and Young People : An Ample Field**, (Chicago : American Library Association, 1950, p. 23.

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

1. อธิบายความหมายของการแนะนำการอ่าน
2. การแนะนำและการส่งเสริมการอ่านให้ประโยชน์แก่วัยรุ่นอย่างไร
3. ใครเป็นผู้มีบทบาทต่อการแนะนำและส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่น

2. การเตรียมตัวสำหรับการแนะนำการอ่านแก่วัยรุ่น

สำหรับผู้ให้คำแนะนำและการส่งเสริมการอ่าน การเตรียมตัวก่อนการแนะนำการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สิ่งสำคัญที่จะต้องเตรียมก็คือ

2.1 การทำความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น ในด้านเกี่ยวกับ

- 2.1.1 การพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญาและสังคมของวัยรุ่น
- 2.1.2 ความต้องการตามธรรมชาติของวัยรุ่น
- 2.1.3 ปัญหาของวัยรุ่น ได้แก่ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาที่โรงเรียน
- 2.1.4 มีความรู้ความเข้าใจว่าวัยรุ่นชอบอะไร ไม่ชอบอะไร

2.2 การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านของวัยรุ่น ในด้านเกี่ยวกับ

- 2.2.1 ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถในการอ่านของวัยรุ่น
- 2.2.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลในอันที่จะส่งผลกระทบต่อ การอ่านของวัยรุ่น

2.3 การทำความรู้จักหนังสือและนักเขียนหนังสือสำหรับวัยรุ่น ในด้านเกี่ยวกับ

- 2.3.1 ลักษณะวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น
- 2.3.2 ประเภทวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น
- 2.3.3 นักเขียนหนังสือสำหรับวัยรุ่น
- 2.3.4 หนังสือที่วัยรุ่นสนใจ
- 2.3.5 นักเขียนที่วัยรุ่นสนใจ
- 2.3.6 หนังสือที่นำมาใช้ในการแนะนำได้ ซึ่งผู้ให้การแนะนำการอ่านจะต้องเป็นผู้ที่อ่านมาก อ่านหนังสือทุกอย่างที่วัยรุ่นสนใจ เพื่อจะได้นำมาชวนสนทนา วิเคราะห์ถึงเนื้อเรื่อง วิธีการเขียน แล้วอาจเชื่อมโยงไปถึงเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับหนังสือนั้นๆ ได้

2.4 การสนทนากับวัยรุ่นบ่อยๆ

การสนทนากับวัยรุ่นเป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในการทำความรู้จักรักกับวัยรุ่น และเป็นวิธีการเข้าถึงวัยรุ่นเพื่อรับรู้ความต้องการ รสนิยม อารมณ์และปัญหาของวัยรุ่นด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ใหญ่ควรอดทนฟัง ยอมเป็นผู้ฟังมากกว่าการเป็นผู้พูด พยายามทำให้เป็นใจวัยรุ่น เพื่อพยายามเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นได้ สิ่งใดก็ตามที่วัยรุ่นสนใจ เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ ดนตรี ฯลฯ ผู้ใหญ่พยายามสนใจด้วย จะทำให้เข้าใจและทราบถึงความต้องการ และทัศนคติของวัยรุ่นได้ดียิ่งขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

ผู้ที่ให้การแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่นจะต้องมีการเตรียมตัว อย่างไร และต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับวัยรุ่นในเรื่องใด

3. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำการอ่านแก่วัยรุ่น

การจัดกิจกรรมเพื่อการแนะนำการอ่าน เป็นการส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่วัยรุ่น ดังนั้น พ่อแม่ บรรณารักษ์ และครู ต่างเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยปลูกฝังให้วัยรุ่นเกิดความรักการอ่านได้ กิจกรรมที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง บรรณารักษ์ และครูอาจจัดทำเพื่อประโยชน์ต่อการแนะนำการอ่านมีดังนี้ :

3.1 ฝ่ายบรรณารักษ์และครู

3.1.1 จัดตั้งชมรมการอ่านขึ้นในโรงเรียน แนะนำการอ่าน จัดให้มีรางวัลเพื่อเป็นสิ่งจูงใจสำหรับการอ่าน อันก่อให้เกิดการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะของการอ่าน

3.1.2 จัดให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่น่าสนใจสำหรับวัยรุ่นหรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยใช้หนังสือเป็นสื่อประกอบ เพื่อให้รายละเอียดเพิ่มขึ้นหรือให้แจ่มแจ้งขึ้น

3.1.3 จัดนิทรรศการเกี่ยวกับผู้เขียนหนังสือ ตัวละครในนวนิยาย และแนวคิดหรือข้อคิดในวรรณกรรม

3.1.4 จัดหาหนังสือที่สอดคล้องกับความต้องการและประสบการณ์ของวัยรุ่น

3.2 ฝ่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง

3.2.1 ซื้อมาหนังสือที่คิดว่าเหมาะหรือเป็นประโยชน์กับวัยรุ่นเอามาไว้ที่บ้าน จัดชั้นหนังสือเข้ามุมหนึ่งในห้องที่ลูกหลานจะผ่านเข้าไปดูได้โดยง่าย

3.2.2 อ่านหนังสือนั้นๆ ให้ลูกหลานเห็น แล้วนำมาเล่าในเวลารับประทานอาหารด้วยกัน เป็นเชิงเล่าสู่กันฟังสนุกๆ ไม่ถือเป็นเรื่องจริงจัง

3.2.3 พูดชักชวนให้เกิดความสนใจ แล้วนำหนังสือมาอ่านสู่กันฟัง

3.2.4 ชวนสนทนาเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน การออกความเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นการสร้างเสริมให้วัยรุ่นรู้จักใช้ความคิดเชิงวิจารณ์

3.2.5 ผลัดกันอ่านหนังสือมาคนละเรื่องแล้วเล่าสู่กันฟัง เป็นการชักชวนให้วัยรุ่นได้มีความสนใจในหนังสือกว้างขวางออกไป

3.2.6 เมื่อมีการบรรยาย อภิปราย หรือการแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องของหนังสือที่ใด ควรพยายามชักชวนให้ลูกหลานได้ไปฟังหรือไปชม แต่ไม่ควรให้เป็นการบังคับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศิลปะการพูดของผู้ชวนด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

1. บอกกิจกรรมที่บรรณารักษ์และครูจัดขึ้นเพื่อแนะนำการอ่านแก่วัยรุ่น
2. บอกวิธีการของพ่อแม่ และผู้ปกครองต่อการแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่น

4. กิจกรรมการแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่น

การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับวัยรุ่น ซึ่งวัยรุ่นควรได้รับการแนะนำและส่งเสริมการอ่านตลอดจนได้อ่านสิ่งที่ตรงกับความสนใจและความต้องการของเขา การแนะนำและการส่งเสริมการอ่านเป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่วัยรุ่น ตลอดจนเพื่อพัฒนาความสนใจและรสนิยมในการอ่านหนังสือหรือวรรณกรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งหนังสือหรือวรรณกรรมที่แนะนำและส่งเสริมให้วัยรุ่นอ่านควรเป็นหนังสือที่มีคุณค่าในการประสานรอยต่อระหว่างวัยรุ่นไปสู่ผู้ใหญ่ได้อย่างสนิทแน่นและแนบเนียน

กิจกรรมการแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่น ได้แก่

4.1 การเล่าเรื่องหนังสือ

การเล่าเรื่องหนังสือ (book talk) เป็นวิธีการนำหนังสือที่ได้คัดเลือกมาเป็นอย่างดีแล้วว่าเป็นหนังสือที่เหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการ วัย สติปัญญา และความสามารถในการอ่านของวัยรุ่น ซึ่งหนังสือเล่มที่จะนำมาเล่านั้น ผู้เล่าจะต้องอ่านมาแล้วโดยตลอดเพื่อทราบจุดที่สำคัญและน่าสนใจของหนังสือนั้นๆ การเล่าเรื่องหนังสือนั้น ผู้เล่าจะต้องมีวิธีการเล่าที่เร้าความสนใจของวัยรุ่น และเล่าเรื่องโดยย่อ เน้นตอนที่สำคัญๆ และขมวดปมตอนที่สำคัญที่สุดของเรื่องไว้ เพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้ฟังไปหาหนังสืออ่านด้วยตนเอง

การเล่าเรื่องหนังสืออาจดำเนินการได้อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ การเล่าในห้องเรียน ในห้องสมุดโรงเรียน หรือในห้องสมุดประชาชน หรืออาจจะเล่าหรือพูดคุยกับแบบตัวต่อตัว ผู้ฟังอาจจะมีเพียงคนเดียวหรืออาจเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ได้ และการเล่าเรื่องหนังสือแต่ละครั้ง ผู้เล่าจะต้องนำหนังสือเล่มที่เล่ามาแสดงให้ผู้ฟังเห็น และติดตามอ่านได้

บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอาจได้รับการขอร้องให้มีการแนะนำหนังสือแก่นักเรียนในห้องเรียน หรือบรรณารักษ์อาจจัดให้มีชั้นในห้องสมุด การเล่าเรื่องหนังสือแก่ผู้ฟังขนาด 1-2 ห้องเรียนเกิดประสิทธิผลดีกว่าการเล่าหนังสือแก่ผู้ฟังกลุ่มใหญ่

วิธีการเล่าเรื่องหนังสือมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับเทคนิคการเล่าและวิธีการดำเนินการของบรรณารักษ์แต่ละคน ผู้เล่าต่างก็มีวัตถุประสงค์ของการเล่าเรื่องหนังสืออย่างเดียวกัน นั่นก็คือ การเร้าใจให้ผู้ฟังสนใจในหนังสือที่ได้นำมาเล่า จูงใจให้ผู้ฟังรู้จักหนังสือและนักเขียน และให้รู้จักหนังสือที่ดีและน่าสนใจ การประสบความสำเร็จในการเล่าหนังสือขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ บรรณารักษ์มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาหนังสือที่ดีและน่าสนใจมาเสนอแก่ผู้ฟัง และบรรณารักษ์ได้เตรียมการดำเนินการเล่าเรื่องหนังสือมาเป็นอย่างดี

วิธีการการเล่าเรื่องหนังสือที่บรรณารักษ์ปฏิบัติกันโดยทั่วไปมีดังนี้

4.1.1 เลือกหนังสือพร้อมใบหุ้มปกที่มีลักษณะดึงดูดความสนใจผู้อ่าน ในขณะที่เล่าเรื่องหนังสือ ผู้เล่าจะยกหนังสือให้ผู้ฟังได้เห็นรูปร่างลักษณะของหนังสือนั้น มีการแนะนำตัวละคร เรื่องตอนสำคัญๆ พอสังเขป พร้อมทั้งแนะนำหรือให้แนวคิดแก่ผู้ฟังถึงข้อดีและข้อเสียของเนื้อเรื่อง และแนะนำแก่ผู้ฟังได้ว่าหนังสือเล่มไหนเหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการ และประสบการณ์ของผู้ฟังอย่างไร

4.1.2 เลือกสรรหนังสือที่มีแก่นเรื่องคล้ายกันครั้งละ 3-4 เล่มขึ้นไป แล้วเล่ารายละเอียดของเรื่องพอสังเขป และเหตุการณ์อื่นๆ ที่มีลักษณะเหมือนกันหรือมีเค้าโครงเรื่องคล้ายกัน ซึ่งเหมาะสำหรับการเล่าเรื่องหนังสือที่มีระยะเวลาสั้นๆ

4.1.3 ระยะเวลาการเล่าเรื่องหนังสือให้แก่ผู้ฟังที่เป็นวัยรุ่น โดยทั่วไปจะใช้เวลาประมาณ 15 นาที ถ้ามีระยะเวลาสำหรับการเล่ามากกว่านี้ หนังสือที่คัดเลือกนำมาเสนอแก่ผู้ฟังควรเป็นหนังสือที่มีแนวคิดของเรื่องต่างจากเล่มแรก เพื่อไม่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกเบื่อ

4.1.4 ผู้เล่าจะต้องมีวิธีเร้าความสนใจของผู้ฟัง โดยจะต้องเล่าด้วยเสียงที่ชัดเจน ฉะฉาน มีการแสดงกิริยาท่าทางประกอบเรื่องบ้าง

4.1.5 แจกรายชื่อหนังสือที่ผู้เล่าเรื่องนำมาเล่าแต่ละครั้งแก่ผู้ฟัง เป็นวิธีการช่วยให้ผู้ฟังจำชื่อหนังสือได้ดี และช่วยให้ไปหาหนังสืออ่านด้วยตนเอง

4.2 การวิจารณ์หนังสือ

การวิจารณ์หนังสือ (book review) เป็นวิธีการส่งเสริมการอ่านหนังสือวิธีหนึ่ง โดยการพิจารณาหนังสือแต่ละเล่มอย่างละเอียดถึงลักษณะเนื้อเรื่อง การเขียนและรูปเล่ม ชี้แนะให้ผู้อ่านได้เห็นข้อดี ข้อบกพร่อง แนวคิด คุณค่าของหนังสือเล่มนั้นๆ และเกิดวิจรรณญาณในการอ่าน

ผู้วิจารณ์หนังสือจะต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับวรรณคดีที่จะวิจารณ์เป็นอย่างดี ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับหลักการใช้ภาษา ลักษณะและวิธีการแต่งบทประพันธ์ที่ดี วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น และจะต้องเป็นผู้ที่วางตัวเป็นกลาง มีความยุติธรรม มีความเข้าใจต่อเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ เป็นอย่างดี เพื่อให้งานวิจารณ์เป็นไปในลักษณะสร้างสรรค์ หากจะมีการติชม ก็เป็นการติชมเพื่อก่อ มิใช่เพื่อการทำลาย

การให้ผู้อ่านเขียนบทวิจารณ์หนังสือเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการอ่าน เปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ และร่วมสนุกกับผู้อ่านคนอื่นๆ บทวิจารณ์หนังสืออาจอยู่ในรูปของแผ่นปลิว หรือเป็นเอกสารเล่มเล็กๆ การอ่านบทวิจารณ์หนังสือที่เขียนโดยผู้อ่านคนอื่นๆ เป็นการเร้าความสนใจให้วัยรุ่นได้ไปหาหนังสืออ่านด้วยตนเอง บทวิจารณ์หนังสือในนิตสาร วารสาร และหนังสือพิมพ์ต่างๆ เช่น โลกหนังสือ ถนนหนังสือ สยาม-รัฐสภาวิจารณ์ ฯลฯ ชี้แนะให้เห็นถึงข้อดีและข้อบกพร่องของหนังสืออย่างละเอียดและชัดเจน เป็นแนวทางช่วยตัดสินใจในการเลือกซื้อ และชักชวนให้ผู้อ่านสนใจติดตามอ่านหนังสือนั้นๆ บทวิจารณ์หนังสือทุกรายการจะมีชื่อผู้วิจารณ์กำกับไว้ด้วย

4.3 การจัดทำรายชื่อหนังสือ

การจัดทำรายชื่อหนังสือ (book lists) คือการให้รายชื่อหนังสือที่ได้รับการคัดเลือกมาแล้วว่าเป็นหนังสือดีมีคุณค่า เหมาะสมกับผู้อ่านวัยต่างๆ อาจมีบรรณนิทัศน์ประกอบชื่อ

หนังสือแต่ละรายการด้วย การจัดทำรายชื่อหนังสือเป็นวิธีการส่งเสริมการอ่านของวัยรุ่นวิธีหนึ่ง และเป็นเครื่องช่วยการตัดสินใจในการเลือกหนังสืออ่าน อาจปรากฏบนป้ายประกาศของห้องสมุด แผ่นปลิว เอกสารของโรงเรียน วารสารหรือหนังสือพิมพ์ ห้องสมุดขนาดเล็กมักใช้วิธีนี้เพื่อจูงใจความสนใจของผู้อ่าน บรรณารักษ์ที่มีความกระตือรือร้นอยากให้อ่านหนังสือจะพิจารณาว่าในช่วงเวลาปัจจุบันวัยรุ่นกำลังสนใจเรื่องอะไร เช่น เรื่องเกี่ยวกับนวนิยาย สารคดี วิทยาศาสตร์ กีฬา ฯลฯ แล้วเสนอรายชื่อหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ

วิธีการจัดทำรายชื่อหนังสือให้เป็นที่น่าสนใจ มีดังนี้

4.3.1 คัดเลือกชื่อหนังสือที่มีคุณค่าควรแก่การส่งเสริมให้วัยรุ่นอ่าน

4.3.2 อ่านหนังสือนั้นๆ จับจุดสำคัญของเนื้อเรื่อง แล้วจัดทำเป็นบรรณนิทัศน์หรือเนื้อหาสาระของหนังสือโดยย่อ บรรณนิทัศน์ที่ดี คือ มีสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง และมีการเรียบเรียงข้อความที่เป็นจุดสำคัญนั้น โดยใช้คำที่กะทัดรัดและกินความมากที่สุด

4.3.3 ควรหลีกเลี่ยงวลีที่ใช้ขึ้นต้นบรรณนิทัศน์อย่างซ้ำๆ กัน เช่น “หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง....” “หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับ...” “หนังสือเรื่อง...” “เป็นหนังสือเกี่ยวกับ....” เป็นต้น

4.3.4 ให้ความสำคัญพฤติกรรมบทบาทของตัวละครเพื่อเรียกความสนใจของผู้อ่าน

4.3.5 ให้ตระหนักว่า การจัดทำรายชื่อหนังสือพร้อมบรรณนิทัศน์มิใช่การวิจารณ์หนังสือ

4.4 การจัดนิทรรศการหนังสือ

การจัดนิทรรศการหนังสือ (book displays) เป็นวิธีการชักจูงให้วัยรุ่นสนใจในการอ่านหนังสือในห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น อาจจัดได้หลายรูปแบบ ดังนี้

4.4.1 นำหนังสือที่วาดด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอยู่ในความสนใจของวัยรุ่นมาตั้งแสดงไว้ในบริเวณที่จัดไว้เป็นพิเศษแยกจากชั้นหนังสือทั่วไป อาจมีภาพ ของจริง หรือหุ่นจำลองซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของหนังสือที่นำมาแสดง ประกอบการจัดนิทรรศการ หรืออาจมีบรรณานุกรมพร้อมบรรณนิทัศน์ของหนังสือที่นำมาแสดงด้วยก็ได้

4.4.2 จัดนิทรรศการบนป้ายประกาศ ป้ายนิทรรศการในห้องสมุด อาจเป็นนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในความสนใจของวัยรุ่น หรือนิทรรศการเนื่องในโอกาสสำคัญๆ นิทรรศการผลงานของนักเขียนหรือนักวาดภาพที่มีชื่อเสียงของชาติต่างๆ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ผู้ใช้ห้องสมุด

4.5 การจัดงานแสดงหนังสือ

งานแสดงหนังสือ (book fairs) มีลักษณะคล้ายกับงานนิทรรศการหนังสือ แต่ต่างกันตรงที่วิธีการจัด คือ ผู้ร่วมแสดงในการจัดนอกจากประกอบด้วยบรรณารักษ์แล้วยังมีสำนักพิมพ์และร้านจำหน่ายหนังสือ มีการจำหน่ายหนังสือหรือสั่งซื้อหนังสือในราคาปกติ หรือราคาต่ำกว่าที่จำหน่ายในท้องตลาดนอกงานแสดง บางงานมีการแสดงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ เช่น รายการทนายปัญหาต่างๆ จากหนังสือ การประกวดการเล่านิทาน รายการสัมภาษณ์นักเขียน รายการแสดงวิธีการวาดภาพประกอบหนังสือ เป็นต้น การจัดงานแสดงหนังสือเป็นวิธีการส่งเสริมการอ่านและจูงใจให้วัยรุ่นเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าหาความรู้ และเพื่อการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์วิธีหนึ่ง

4.6 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด

อาจจัดทำในรูปแบบของวารสารหรือข่าวสารเพื่อรายงานข่าวกิจกรรมของห้องสมุดหรือจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่ที่ห้องสมุดได้รับให้กับผู้ใช้ห้องสมุดทราบอย่างสม่ำเสมอ

การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการแนะนำและการส่งเสริมการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นที่บรรณารักษ์ควรจัดให้กับผู้อ่านที่เป็นวัยรุ่น เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่องานบริการของห้องสมุด เพื่อพัฒนาความเข้าใจและสัมฤทธิ์ผลทางการอ่าน และเพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งนอกจากจะช่วยให้วัยรุ่นมีความคิดและการแสดงออกที่สร้างสรรค์แล้ว ยังเป็นการช่วยเสริมสร้างเยาวชนที่มีคุณค่าของสังคมและของประเทศชาติต่อไป

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4

1. บอกลักษณะของกิจกรรมแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่น
2. การเล่าเรื่องหนังสือมีวิธีการอย่างไร
3. การวิจารณ์หนังสือควรจะพิจารณาในประเด็นใด
4. บอกวิธีการจัดทำรายชื่อหนังสือ
5. บอกรูปแบบการจัดนิทรรศการและการแสดงหนังสือ

สรุป

1. การแนะนำและการส่งเสริมการอ่านเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของห้องสมุดเพื่อแนะนำการอ่าน ส่งเสริมการอ่าน และสร้างนิสัยรักการอ่าน สำหรับวัยรุ่น โดยคำนึงถึงความต้องการความสนใจและรสนิยมในการอ่านของวัยรุ่น

2. บรรณารักษ์หรือผู้ที่ให้คำแนะนำหรือทำหน้าที่ส่งเสริมการอ่านควรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น ความต้องการและความสนใจในการอ่านของวัยรุ่น ลักษณะ/ประเภท และนักเขียนหนังสือสำหรับวัยรุ่น วิธีการดำเนินการการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการแนะนำและการส่งเสริมการอ่าน

3. กิจกรรมแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่วัยรุ่นที่นิยมปฏิบัติในห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนโดยทั่วไป คือ การเล่าเรื่องหนังสือ การวิจารณ์หนังสือ การจัดทำรายชื่อหนังสือ การจัดนิทรรศการหนังสือ การจัดงานแสดงหนังสือ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด กิจกรรมดังกล่าวมีวิธีการดำเนินงานต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และนโยบายของห้องสมุดแต่ละประเภทและแต่ละแห่ง

การประเมินผลท้ายบท

1. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการแนะนำและการส่งเสริมการอ่านแก่ผู้อ่านที่เป็นวัยรุ่น เป็นสิ่งที่จำเป็นหรือไม่ จงอธิบาย

2. เพราะเหตุใดบรรณารักษ์หรือผู้ที่ทำหน้าที่แนะนำและส่งเสริมการอ่านจะต้องมีการเตรียมตัวก่อนเสมอ และเตรียมตัวในด้านใดบ้าง

3. จงกล่าวถึงกิจกรรมการแนะนำและการส่งเสริมการอ่านในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของกิจกรรม และวิธีการดำเนินการมาพอสังเขป